

"Proletarec" je
delavski list za
misleče čitatelje

PROLETAREC

Official Organ Jugoslav Federation, S. P. — Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

GLASILO
PROSVETNE
MATICE J.S.Z.

ST. — NO. 1389.

Entered as second-class matter, December 6, 1937, at the post office
at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3d, 1879.

CHICAGO, ILL., 25. APRILA (April 25,) 1934

618

Published weekly at
3600 W. 20th St.

LETO — VOL. XXIX.

Delavstvo ob 1. maju 1934

PRVI MAJ leta 1934 praznuje mednarodno zavedno delavstvo v znamenju zelo poostrenega razrednega boja. Kapitalizem se je v blaznem upiranju smrti zatekel po moč k novemu gibanju, ki ga označujemo "fašizem". Glavni smoter fašizma je, uničenje delavškega gibanja in utrditev kapitalizma z reguliranjem in reformami. V zatiranju razredno zavednih delavcev se poslužuje ječ, jetniških taborov, mučenja, visič in umazane propagande.

Namen reakcije pod masko fašizma je odpraviti marksizem. Tolaži se, da je v Nemčiji, Italiji in Avstriji že uspela. Toda nadaljevanje terorja v vseh treh deželah, uviranje kmetov v Italiji, nadaljne aretacije socialistov v Avstriji in odgon onih, ki so bili v zapori od meseca februarja, v jetniške tabora, dokazuje, da marksizma ni mogoče zatreći. Nemčija grozi s smrtno kaznijo onim, ki širijo socialistične in komunistične letake. Fašistična propaganda rohni in teror divja.

Toda marksizem živi dalje, kajti marksizem je naravna posledica gospodarskega razvoja. Povzročilo ga je kapitalistično izkorisčanje in koncentriranje bogastev ter produktivnih sredstev v peščici vladajočih.

Marksizem v bistvu pomeni znanstveno razlago zakonov, ki vodijo iz sedanjega sistema v socializem. Fašizem šteje marksističnemu gibanju v neodpustljiv greh, ker je sovražno veri, sovražno privatni svojini, sovražno izkorisčanju, plemstvu, "redu in miru". Fašizem se je pognal v vojno za kapitalizem, da zadrži prihod socializma.

Tudi v Zed. državah se pokazujo mnogi znaki, ki obetajo privesti do teželo v fašizem. Ni je kapitalistične dežele, ki niso imela kapitalističnih gibanj v eni ali drugi obliki. Vsa pa tiše med ljudstvo z najsprednjimi demagogi, v prizadavanjih, da ga pridobe za "revolucijo" proti — marksizmu! Kakor da je marksizem, in ne kapitalistični red, kriv sedanje krize in svetovnega gospodarskega poloma!

Delavci v Avstriji praznujejo letošnji prvi maj ob grobovih svojih padlih sodrugov molče, s stisnjennimi pestmi. V Nemčiji z molkom, z vero v bodočnost, ki napravi konec rezimu krvnikov. V Italiji so delavci že prestali dobro potlačenja duha in zro v prihodnost, o kateri so prepričani, da bo njihova. Fašizmu se ni posredilo stabilizirati gospodarstva. Delavcem znižujejo plače in večajo jim davke. Zato ni čudno, ako postajajo držnejši in da se celo fašistične unije ukvarjajo z zahtevami za socializacijo.

Delavstvo v Angliji, Franciji, na Češkem, v Belgiji, v škandinavskih deželah, Danem in Nizozemskem, v južni Ameriki, Zed. državah, Kanadi, Mehiki, Avstraliji itd., praznuje letošnji prvi maj z velikanskimi manifestacijami, na neštethih shodih in prostvenih prireditvah, z večjim protestnim zamahom kot običajno. V sovjetski Rusiji je prvi majnik postaven mednarodni delavski praznik.

Armada proletariata je ogromna in nepremagljiva. Obožena premoč delavce lahko podjarmi, lahko jih terorizira, lahko jih odvzame pravico zborovanja, tisk in govorja, toda še ni poraz, kajti proletariat je v tovarnah in rudnikih in deluje naprej na en ali drug način za urešenje svojega cilja — za socializem.

Ob grobovih ubitih socialistov v Avstriji stoji prvega maja v duhu milijone in milijone delavcev po svetu in prsega, da ne odneha, dokler ne bo kapitalizem s svojim krvniškim fašizmom zrujen v prah.

To zrušenje pride, je že v procesu, in se bo končalo z zmago svetovnega delavstva.

V svojem proglašu, ki ga je izdala delavska socialistična internacionala k delavskemu prazniku prvemu maju, kliče delavstvu vseh dežel:

"Na svoj praznik prvega maja demonstrirajmo neomajno in v gotovosti svoje zmag!"

Za svoboditev sužnjev fašizma!

Za socialistično demokracijo!

Za mir in svobodo!

Ideje, za katere so se borili naši junaka sodruži v Avstriji, in umrli zanje, so nepremagljive!

Zivel socializem!

Zivel internacionala!"

ŠPANIJA V VRTINCIH OJAČANE REAKCIJE

Španija je dne 21. aprila o-jih reakcija porazila. Dvignili prostila 9,000 monarhistov, ki se bodo, ko pride njihov čas. Nato so socialisti v protest proti klerikalni-reakcionarni večini zapustili zbornico. V debati je prišlo večkrat do klerikalci s svojimi zavez-niki "radikalnimi" republi-kanci.

V debati o predlogu za amnestijo monarhistov je socialistični voditelj Largo Caballero dejal, da je naloga socialistov izvršiti novo revolucijo — ne revolucijo za republiko, ampak socialistično revolucijo! Pozival je vse protimonarhistične in protikapitalistične struje v enotno fronto. Dejal je, da se socialisti ne bodo dali izpeljati z vladnimi in kle-rikalnimi provokacijami v predčasno revolto, v kateri bi

bilo tudi nekaj sto sindikal-stov, toda tisice tistih, ki so bili aretirani po 3. decembru lansko leto, je ostalo v zaporu.

V Madridu je prošli teden pustilo delu tisoče delavev, izpeljati z vladnimi in kle-rikalnimi provokacijami v predčasno revolto, v kateri bi

Izpuščen na svobodo je

bilo tudi nekaj sto sindikal-

stov, toda tisice tistih, ki so

bili aretirani po 3. decembru

lansko leto, je ostalo v zaporu.

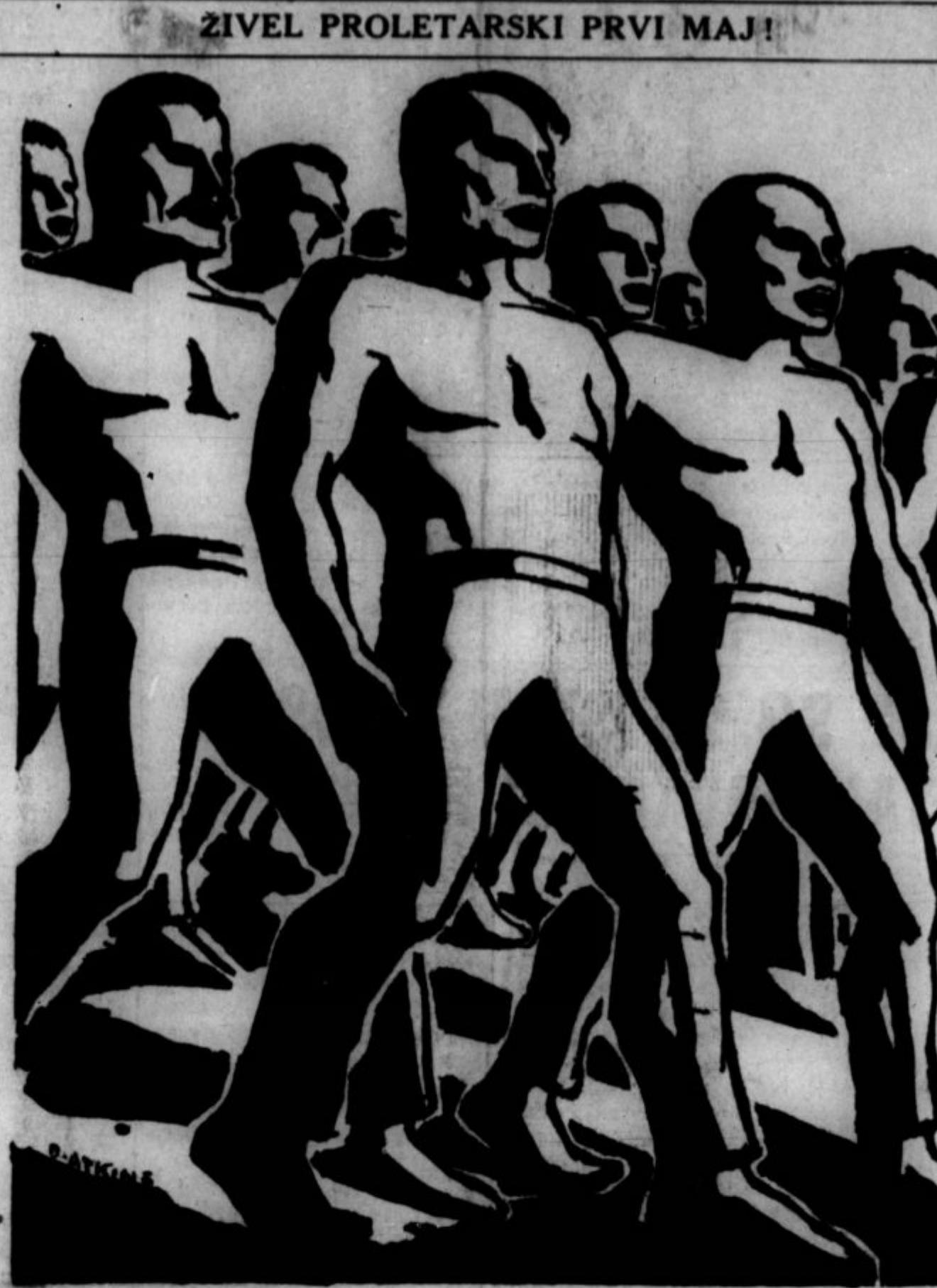
V Madridu je pršli teden

pustilo delu tisoče delavev,

izpeljati z vladnimi in kle-rikalnimi provokacijami v

predčasno revolto, v kateri bi

Iz tega se je razvila general-

ŽIVEL PROLETARSKI PRVI MAJ!

FARSA S POGAJANJI ZA RAZOROŽEVANJE

S POVЕCAVANJEM krize kapitalizma, ki blazni s fašizmom, se povečava opasnost nove svetovne vojne. Dłogodelna pozajanja in prerekanja na takozvanih razoroženih konferencah so bila zamanj in niso povzročile drugega kakor izredne stroške vladam in ligi narodov.

Zatrjevali so, da je bilo prošlo svetovno klanje vojna za odpravo vojne. V versailski mirovni pogodbji so zmagovali dežele obljubile splošno razorožitev in uvedbo odnosajev, v katerih bi se vse spore mirno reševalo. Te določbe so posamezne dežele podkrepile s sklepanjem "neagresivnih pakrov", skupno pa so se zavezale, da jim vojna ne bo sredstvo v njihovi vnanji politiki. Ta dogovor je znani pod imenom "Kelloggov pakov". Vsi ti "sporazumi" so bili takrat in še bolj so danes, le komadi papirja, ki se jih strga, ko hitro bo prilika.

Kapitalistična diplomacija ne pozna iskrenosti. Nihče ne verjame mirovnim govorom Hitlerja, in ne Mussolinijevim. Tudi japonska vlada trdi, da ji je mir glavn smoter, da ne goji nikakih vojnih naklepov, a istočasno, ko vlada v Tokiu pošilja v svet take izjave, operira po kitajskem ozemlju japonska armada in si ga osvaja za mikada.

Hitler je zdaj uvedel prisilno vojno službo po ovinkih. Vsi kmečki in delavski sinovi morajo v tabore na "telesne vaje", ki bodo trajale leto in pol. Vse študente vežbajo v vojni "umetnosti". In ko jih bo domovina potrebovala, se bodo v par urah spremeniли iz visokošolec v častnike.

"Nemčija mora imeti najmanj 2,800 aeroplakov v obrambne namene", je dejal pruski notranji minister Goering, ki je ob enem minister zrakoplovbe. Versailski pogodbji jih ji ne dovoljujejo, toda Hitler se le malo ozira na njene določbe in prepovedi. Njegov cilj je militariziranje Nemčije, da bo najjačja oborožena sila na kontinentu. Potem bo obračunaval po vrsti s Francijo, Belgijo, Češko itd. Le "čistim arjezem", kakršni so pravi Nemci, spada vlada nad Evropo, pripoveduje nazizm nemški mladini. In mladina kipi nad svojo sijajno bodočnostjo! Ne ve pač, da je bila pod kajzerjem slično vzgajana.

Nemška vlada je dala kemični in oljni industriji \$38,000,000 podpore, da ji bo omogočeno iznajti in producirati čim učinkovitejše pline, umeten gasolin in razna olja, zato, da ne bo odvisna za kemikalije in olje in gasolin od inozemstva. Kruppove tovarne delajo noč in dan. Jeklarne isto — vse za oborožitev Nemčije.

Zdanes ima Nemčija 610,000 mož, ki jih lahko pripravi v enem dnevu za na fronto, dasi ji versailski pogodboda dovoljuje samo nekaj nad 100,000 vojakov. Druge je oborožila in izvežbala v organizacijah veteranov in v raznih patriotskih uniformiranih društvih ter zvezah, ki jih zdaj združuje v enoto armado.

Anglija, ki se je priljubo prizadevala, da bi razorožitvena konferenca ne končala s fiaskom, je postala zelo pesimistična. Francija vztraja, da svoje oborožene sile ne zmanjša drugače, kakor da ji druge države garantirajo protekcijo v slučaju napada — in Francija je gotova, da je v sedanjih tokih vojna z Nemčijo neizogibna.

Mussolini si isče zaveznic, da poča svojo militaristično silo in da si pridobi strategične točke v Evropi. Mala antanta je v skrbih, kajti če jo zapusti Francija, bo izgubljena. Francija obljublja, da bo v vnanji politiki za interes male antante spet bolj agresivna.

Rusija se oborožuje in zdaj bo vežbala v obrambni tehniki tudi civilno prebivalstvo. Nevarnost na zapadu ji zdaj sicer ne preti, toda to ne izključuje možnosti, da ji bo pretela kdaj pozneje. Kapitalističnim vladam sovjetska Unija gotovo ni ljuba. Kadar bo prilika, pa bodo še proti nji.

Konferenca za omejitve oboroževanja se je torej spremnila v oboroževalno tekmo. Kapitalizem tira svet v novo slavnisko katastrofo. Prepreči jo lahko samo delavstvo, z ždklonitvijo vojne službe, s sabotiranjem vojne industrije in stavkami. Ce bo to revolucija, bo vredna namena.

SOCIALISTI V NEMČIJI POSTAJAJO DRZNEJŠI

Socialistično gibanje v Nemčiji ni strto. To dokazuje tajna cirkulacija socialističnih pamphletov in časopisov, ki prihajajo v Nemčijo v stotisočih izvodih. Socialistična agitacija je zdaj bolj odprtia, četudi agitatorji s tem riskirajo še to malo svobode, kar jo imajo pod sedanjim režimom.

Kako se je socialistična organizacija prilagodila delavstvu v sodanjih razmerah, počakuje med drugim sledenje agodek.

V koncentracijskem taboru v Kielcu je bil med dragimi zaprti bivši socialistični posamezniki v Karlsruhe, je policija zabičila njegovim svojem, da ne smejo vabiti na pogreb nikogar, razen srodnikov, časopisom pa je ukažala, da ne smejo objaviti datumna ure pogreba. Toda ko je prišel določeni čas, da ga odnesajo na pokopališče, se je v veliko presencenje policije zbral pred hišo svojega sodruga nad tri tisoč delavcev v prazničnih oblekah, da se udeleže pogrebu. Šef policije je nato razpostavil svoje fotografije ob sprevidu, da so snemali slike, delavcem pa grozili, da jih bodo po slikah spoznali v delavnicah in odslovili za kazeno.

Ko je tajna strankina organizacija izvedela za datum in uro pogreba, je v tem včera s svojimi zaupniki obvestila o tem več tisoč delavev in dosegla isto, kakor če bi policija dopustila, da bi se pogreb javno oznanilo.

Norman Thomas v radiu 1. maja

Dne 1. maja bo govoril v Chicagu bosta njegov govor oddajali postaji WCFL in WMAQ. V Clevelandu je nedavno po radiu ameriški publiko opravičeval svoj režim. National Broadcasting kompanija je dala priliko sprejeti Thomasov govor devetnajstim postajam. Začel bo govoriti ob 2:15 pop., vzhodni standardni čas, ali ob 1:15 pop., centralni standardni čas, daylight saving Dollfussovo svetohinstvo.

Urgirajte te postaje, da da-jو Thomasu priliko razglati Dollfussovo svetohinstvo.

PROLETAREC

List za interes delavškega ljudstva.

Izjava vsake sredo.
Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Država.
Chicago, Ill.Glasilo Jugoslovenske Socialistične Zvezde.
NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00;
za pol leta \$1.75; za četr leta \$1.00.
Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do pondeljka popoldne za prizobitev
v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Jugoslav Workers' Publishing Co., Inc.
Established 1906.Editor..... Frank Zaitz
Business Manager... Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States, One Year \$3.00; Six Months \$1.75;
Three Months \$1.00.—Foreign Countries, One Year
\$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

3639 W. 26th St., CHICAGO, ILL.
Telephone: Rockwell 2884.

Prvi maj 1934

Od prvega maja lani pa do letošnjega prvega majnika si je fašizem osvojil že eden deželo. Praznovanje mednarodnega delavškega dneva je v nji preprevedano, kakor v Italiji, med tem ko so ga naziji v Nemčiji proglasili za državni praznik, da bi mu s tem odvzeli njegov prejšnji protestni značaj.

Cetudi je praznovanje prvega maja, v Avstriji sedaj zabranjeno, ima ta mednarodni delavski praznik za proletariat v Avstriji globokeji pomen ko kdaj prej. In v tem smislu ga bo praznoval, cetudi ne s pohodi in ogromnimi manifestacijskimi slavnostmi, kakor prejšnja leta. Na prvega maja bo začutil svoje izgube — odvzem svobode — v povečani meri in s povečano voljo se bo boril, da si izvojuje nazaj, kar mu je bilo odvetega, in da po svoji zmagi docela obravna z vsem, kar poraja fašizem.

Dasi je mednarodno delavsko gibanje izgubilo v Nemčiji in Avstriji ogromno, nima vzroka obupavati. Pridobilo je London in Buenos Aires. Napredovalo je v škandinavskih in mnogih drugih deželah. V Nemčiji se polagoma utruje za podzemsko delovanje.

Delavsko gibanje bi hiralo in končno pradoljalo, če ne bi bilo vzroka zanj. Toda brezposelnost je ostala neresen problem tudi v fašističnih deželah, klub obetanjem, da ga bodo čimprej in za delavstvo ugodno razvozljale. Izkorisčanje se nadaljuje. Militarizem igra naprej z oboroževanjem. Imperializem vadja za tuje dežele. Sistem, ki je porobil delavsko gibanje, še obstoji. Razredna nasprotja in razredne razlike niso odpravljene v nobeni kapitalistični deželi, niti ne bodo, dokler bodo kapitalistične.

Vsi pogoj za delavsko gibanje so enako močni, kakor so bili, če niso celo jačji. To je tudi vzrok, čemu se je reakcija zatekla k sili, da bi ga udrušila. In zgodovinska naloga, ki je dana proletariatu — odpraviti kapitalizem in zgraditi socializem, je komaj pričeta.

Malodušnost nima mesta v delavskem gibanju. Kar proletariat v teh kritičnih časih družbenega presnavljanja rabi, je več enotnosti, več razumevanja in odločnosti. Idejni namen praznovanja prvega maja je, da se ga navaj k temu — k solidarnosti in odločnosti.

Prvi maj je praznik zidarjev, ki podirajo svet krivic, izkorisčanja in brezpravnosti množic, zato da grade nov red, v katerem ne bo socialnih krivic in ne razredov. Prvi maj je praznik bodoče uredbe, ki bo pomnila konec današnjega barbarizma in pričetek civilizacije, kakršna bo vredna mislečega človeka.

Prehrana za 14c na dan

V velikih mestih je bilo tisoče brezdomcev tudi pred krizo. Zdaj jih je stotisoče. To so najbolj zapuščeni, najbolj na stran potisnjeni bedni med bednimi. Pred krizo so stanovali v cenenih, starinskih azilih, kjer so plačevali prenočišče od 10 do 25c na dan.

V krizi je njihovo revno stanje postalo še revnejše. Dajmov ter kvodrov za prenočišča ni bilo več. Komaj če so mogli naprositi zadost za boro kosice. Skozi poletje so se že še kako pretokli, ali zima — ta največja zatiralka ljudi v mizeriji, jim je povečala muke.

Družbi se je končno le zazdelo, da ne more teh ljudi prepustiti poginu v starih napol podprtih stavbnih luknjah, pod mostovi in v alejah, pa je najela nerabilena starovaška in slična poslopja, in tu so dobili brezdomci zavjetje pred mrazom in pa nekaj hrane.

V Chicagu je še meseca marca živilo v njih nad 18,000 ljudi. Stroški, ki jih ima relief za prehranjevanje teh uničenjev, znašajo dnevno nekaj nad 14c na osebo! Mnogi žive v teh zavetiščih že leto in dalj. In skozi vse leto dobijo vsak posameznik za \$5.10 hrane, ali toliko na leto, kolikor bi moral znašati zasluge povprečnega delavca vsak teden, če bi bili plačani zadostno za dostojno preživljvanje in da si bi lahko privoščili tudi nekaj komforata ter zabave.

"VSI IMAMO ENAKE PRAVICE IN PRILOZNOSTI..."

V petek večer 27. aprila je seja kluba št. 1

Chicago, Ill. — V petek 27. aprila zvečer se vrši redna seja kluba št. 1. Po končanem dnevnem redu bo govoril Joško Owen o potrebi in važnosti agitacijskih tur po naselbinah. John Rak bo govoril o agitaciji med mladino.

Člani in članice, ker bo ta seja važna, udeležite se je polnoštevinilo. — P. O.

Prvomajska proslava v Springfieldu

Springfield, Ill. — Klub št. 17 JSZ predi v nedeljo 29. aprila v tukajšnjem Slovenskem domu proslavi k prvenemu maju. Prične se točno ob 8. zvečer.

Na sporednu bodo govoriti v slovenskem in angleškem jeziku, pevske in godbene točke ter vpravitev "Nove igre" (New Deal), ki jo je spisal Ivan Molek.

Po programu bo plesna zavaba. Igrali bodo bratje Goršek. Vstopina je samo 25c za osebo.

Prvi majnik kliče na dan ves delavstvo, da se združi v boju za svoje pravice. Tudi sodruži in sodružice v klubu št. 47 smo se potrudili, da bomo delavski smisel prvega majnika dostojno praznovali.

Našem občinstvu tu in v sedanjih naselbinah se priporočamo za obilno udeležbo. Zavetni delavci, v nedeljo 29. aprila pridevi vsi v Slovenski dom. — Joseph Ovca.

Veselica z bogatim spredom klubov JSZ na north side

Chicago. — Kluba št. 16 in 20 JSZ bosta imela v nedeljo 13. maja skupno prireditve z bogatim spredom, kakršen bo za ta del naselbine nekaj izrednega. Vršila se bo v Schmit's Hall na 2975 Clybourn Ave.

Govornika bosta Joško Ovren in Johnny Rak. Glasbene točke bosta predvajala pevski zbor "Sava" in tamburaški zbor udruženja št. 20.

Vpravljena bo socialna drama iz življenga premogarjev "What Price Coal".

Program je torej skrbno izbran in ne bo predolg.

Po končanem programu bo prosta in plesna zavaba. Za plesalce bo igral "Red Star" orkester. Godbe bo torej dosti za stare in mlade. Kluba bo bila skrbela, da bodo udeleženci čim boljše postreženi.

Vstopnice v predprodaji so po 25c in pri blagajni 35c. Dobite jih lahko pri članih in članicah obeh klubov ter pri tajnikih drugih klubov in v uradu Proletarca. Torej na svidenje v nedeljo 13. maja.

L. Lipotnik.

Naročajte knjige iz Proletarčeve knjigarne.

prišli za njimi iz Azije. Ni ga naroda v Evropi, ki ne bi bil mešanica vseh kavkaških plemen in tipov. Abesinija dol za Rdečim morjem je edina izjema.

V NEDELJO

DNE 29. APRILA

DOPOLDNE

KONFERENCA

KLUBOV JSZ IN DRUŠTEV PROSVETNE MATICE,

POWER POINT, O.

Večer prej veselica v isti naselbini, ki jo priredi socialistični klub za udeležence konferenec in drugo občinstvo.

KOMENTARJI

Leon Trockij ne najde doma

Leon Trockij je dolgo poskušal, da se bi rekel do zočasia na otoku Prinkipo v Turčiji, kjer je bil v pregnanstvu. Nobena dežela ga ni hotel, kajti vsaka se je bila bojila njegovih revolucionarnih aktivnosti, še bolj pa zameri pri sovjetski Rusiji. Kajti Trockij je sedanji vladl v Rusiji in posebno se Stalinu zelo neprijaže. S kritiko ne varuje.

Prošlo jesen mu je francoska vlada dovolila, da se sme priseliti v Korsiko, kar je storil. A to je bilo za dinamičnega Trockija predaleč od svetovnega vretja, pa si je najel vilo 35 milij od Pariza, ki jo je spremenil v svoj glavni stan. Tu je živel skorito več mesecov. Ko je postal to dejstvo znano, je nazadnjačko časopisje na Francoskem dvignilo precej prahu. Na ta pritisk mu je vladala ukazala, da mora iz Francije. Toda kam?

Mož, ki je bil poleg Lenina največji kramar sovjetske Unije, njen prvi komesar za zunajzadeve, organizator njene rdeče armade, politični in vojni strateg, je "človek brez domovine".

Med nezadovoljnimi komunisti in med onimi strujami, ki so se ločile od komunističnih strank, ima veliko oboževalcev in pristašev. V komunističnem gibanju je posebna struja, zvana trockijevci, ki se nadeja, da postane Trockij, de diktator sovjetske Unije in tedaj bodo morali v pregnanstvo tisti, ki jo danes vladajo.

Drugi, ki motre razmire brez očaj trockijevcev, dvomijo, da ima Trockij dobre izgledne za povrnitev vladu v Moskvi. Zelo mogoče pa je, da bo prihajalo pod njegovo vodstvo čedjalje več nezadovoljnih komunistov in nedvomno tudi nekaj socialistov.

Poročajo, da so v Parizu prihajali k njemu na posvetovanje mnogi, ki so za ustavitev "četrte" internacionale. Tudi Trockij je zanje, manjka pa jih strank, ki bi kaj stele ali kaj pomenile.

In končno, čemu sploh treba še ene internacionale? Mar ni delavstvo že v dveh katastrofalno razkosano? Delavstvu je potrebna le ena internacionala, ne tri ali štiri.

Ali Cankar ali Baraga?

Rev. Hugo Bren piše v Am. Slovencu, da je za Slovence v Clevelandu danes najvažnejše vprašanje, čigava soj nah diči in posvetovanje mnogi, ki so za ustavitev "četrte" internacionale. Tudi Trockij je zanje, manjka pa jih strank, ki bi kaj stele ali kaj pomenile.

In končno, čemu sploh treba še ene internacionale? Mar ni delavstvo že v dveh katastrofalno razkosano? Delavstvu je potrebna le ena internacionala, ne tri ali štiri.

On je za Baraga, ker je bil Baraga svetnik, škof, misijonar itd. In kaj je bil Cankar? Njegov profesor Fr. Levec mu je rekel "baraba", pravi Rev. Bren. Torej zelo pokvarjen človek! Pa bi mu postavljali soho v kulturnem vrtu? Nikar! "Saj je škof dr. Jelglec vso prvo izdaje njegove 'Erotike' kupil in jo izročil plamenom, da bi mu črede, ki jo je komaj sprejel v svojo oskrbo, ne zastrupila," podkrepljuje svoje argumente zoper Cankarja frančiškanski priatelj "kulure", Hugo Bren.

Vrečne debete se torej vrše radi tega in nekaterim dela to vprašanje sive lase. Tako je zapisano, pa mora žeti res. Presneta reč!

Clevelandska občina je določila neki park, ki naj bo slovenski, kulturni, ali narodni vrt, kakor so rekli eni. "Kulturni vrt" ni prav nič prikladno ime in logično že manj. Niti ni pametno, da bi bilo treba vročih debat radi tega za Slovence ali za kogarkoli najmanj važnega vprašanja.

V Clevelandu čutijo krizo kakor drugje. In ni še končana. Tisti, ki so za Cankarjevo soho v kulturnem vrtu, bi storili bolj pametno, če bi razstrelili med ljudstvo nekoliko več Cankarjevega duha — bi ljude vsaj vedeli, čemu imamo krizo in kdo jo je kriv in proti komu je treba v boj, da se jo odpravi. Tak narod bo potem vedel, kdo je Cankar bil. In namesto cenene sohe mu bo znal postavili spomenik, ki bo spomenik, na kraju, ki bo več pomenil kakor pa odrejeni kos zemlje, ki naj bo slovenski ali slovenski vrt.

Za nameček še tole "kulturno" kriatico iz Brezovega članka:

"Ce ti kalini na vsak način hočjo Cankarja, dajte jim ga, pa naj gredo z njim na Lawndale. V kulturni vrt naše metropole spada edino le Baraga..."

Morda prečastiti reverend ne ve vsega. Izgleda na primer, da mu ni znano, da so Cankarjevi spisi bili izdani v novih knjigah, da je zbrano vse iz malih knjig, podlistkov in kjer koli je bilo objavljeno, pa je zdaj ohrnjen in na razpolago v lepih knjigah, ki bi delale čast vsaki knjižnici. Bren tudi ne ve, kdo je omogočil izdajanje teh knjig, se manj pa, da se mnogi duhovniki v starem kraju za Cankarja zelo navdušujejo, da na ta način popravijo vsaj nekaj krivice, ki so mu jo storili v življenju.

Slovenski frančiškan v Ameriki so pa velike niče in nekateri tako brezupno omenjeni, da jim niti Baraga v nebesih ne bi mogel priporočiti pameti.

Se eno "važno vprašanje"

Josip Grdina v Clevelandu se rad prekira zaradi nabožnih kipov, posmrtnega življenja v nebesih ali peklu, in zanima ga tudi Adamčeva vožnja po Jugoslaviji. Vlad sovačno knjigo je napisal, meni Grdina, tam pa se je vozil po njenih železnicah zastonj! Torej zelo nevhalečno. Drugače se ni na svetu radi tega še ničesar podrobio.

E. ZOLA:

RIM

• Poslovenil ETBIN KRISTAN •

(Nadaljevanje.)

Sedel je na zadnjo klopcico in je skromno odklonil sedež poleg grofa, ki mu ga je bil hotel Pierre uljudno prepustiti. Zdaj sta spoznala predmet, katerega je nosil. Bila je košarica, polna lepo zloženih in z listjem potkritih smokev.

Konja sta živahno zdirjala in voz je dridal po lepi zložni cesti.

"Namenjeni ste torej v Rim?" je grof zopet začel, da bi pripravil župnika do besede.

"Da, da. Njega prečastiti eminenci kardinalu Bocaneru nosim tukaj par smokev; zadnje letosnje so in obljudil sem mu to darilce."

Postavil je košarico na kolena in jo je držal z svojimi okornimi grčastimi rokami pažno kakor kaj redkega in krhkoga.

"Ej, glasovite smokve z Vašega drevesa! Saj res, to je pravi med... Toda to Vam je pač nerodno, saj jih vendar ne boste držali do Rima v naročju? Dajte mi smokve, vtaknem jih v pokrivalo."

Santobono se je vznemiril, branil in se ni hotel nikakor ločiti od svojih smokev.

"Hvala lepa, prav lepa hvala... Nič mi niso na poti, dobro so tukaj spravljeni; tako sem vsaj varen, da se jim nič ne zgodi."

Santobonova strast za plodove njegovega vrta je jake razveseljevala Prado, pa je sunil Pierra s komolcem.

"In kardinal uživa rad Vaše smokve?" je zopet vprašal.

"O, gospod grof, Njega eminencia jih bla-govoli oboževati. Prej, ko je Njega eminanca poleti prebival v vili, ni hotel jesti smokev z nobenega drugega drevesa. Kajneda, ko poznam njegov okus, razumete, da mu rad napravim veselje."

Ali pogledal je Pierra s tako ostrimi očmi, da se je grofu zazdelo potrebno predstaviti drugega drugemu.

"Gospod abbe Froment stanuje že tri meseca prav v palači Bocanera."

"Vem, vem," je Santobono povsem mirno odgovoril. "Videl sem gospoda abbeja pri Njega eminenci — neki dan, ko sem mu tudi prinesel smokve. Le da niso bile tako zrele. Te pa so prekrasne."

Dopadljivo je pogledal malo košaro in bilo je, kakor da jo prijemajo njegovi ogromni, z bledimi dlakami pokriti prsti še krepkeje. Na obeh straneh je širila Kampanja v neskončnost. Hih se že davno izginile; nikjer ni bilo videti ne zidu ne drevesa, nič kakor velikansko zemeljsko valovje, po katerem je začela bližajoča se zima slabotno, plosnatno travo zeleno barvati.

"Kaj papež, abbe?" je Prada nenadoma vprašal. "Je li mrtev?"

Santobono se ni niti ustrašil.

"Upam, da bo Njega svetosti še dolgo živeti zaradi zmage svete cerkve," je odgovoril zelo enostavno.

"Torej ste slišali davi pri svojem škofu, kardinalu Sanguinetiju, dobre vesti?"

Zdaj ni mogel župnik utajiti lahkega vzdržanja. Torej so ga videli? V naglici ni bil niti opazil teh dveh hodec, ki sta korakala za njim po cesti.

A takoj se je zopet umiril in je odgovoril:

"O, človek ne more nikdar vedeti, če so veste dobre ali slabe... Zdi se mi, da je imel Sveti oče precej težavno noč, pa sem storil obljube, da bi bila prihodnjaja boljša."

Trenutek je navidezno zbiral misli, potem je dodal:

"Če pa smatra Bog, da je prišla ura, ko pokliče Njega svetost zopet k sebi, tedaj ne bo pustil svoje črde brez pastirja; jutrišnje papeža je tedaj že izvolil in zaznamoval."

Ta odgovor je še povečal Pradovo veselost.

"Resnično, abbe, občudovanja ste vredni... Torej verujete, da prihajajo papeži takoj po milosti božji? Jutrišnjega papeža imenujejo gori, kajneda, on pa enostavno čaka? Domišljal sem si, da se vmešavamo v to reč kolikor toliko tudi ljudje... Morda pa že veste, kdo je od božje milosti že vnaprej izvoljen kardinal."

Nadaljeval je svoje cenene brezverske šale, ki pa niso duhovnika prav nič vznemirjale. Naposlед se je sam smejal, ko je grof, namigajoč na staro strast, s katero stavi po igri kopreneč rimsko ljudstvo ob vsakem konklavu na onega, ki bo najbrže izvoljen, dejal, da bi človek lahko dobil celo premoženje, če bi poznal božjo skrivnost. Potem je govoril o treh belih talarjih različne velikosti, ki vise vedno pripravljeni v omari v

Vatikanu: Ali se bo to pot rabil mali, veliki ali srednji? Če vladajoči papež le količaj resno zbole, se takoj pojavi izredna razburjenost, vsako častihleplno stremljenje, vsako spletkarstvo se zbudi, tako da ni ne le v črni družbi, temveč po vsem mestu nobene druge radovnosti, nobene druge zabave, nobene drugega opravka, kakor razgovori o zahtevah kardinalov in ugibanje, kdo bo zmagal.

"Čuje, ker Vam je znano, mi morate na vsak način povedati," je Prada nadaljeval. "Ali bo kardinal Moretta?"

Klub očitnemu namenu, da bi ostal dostopen in nepristranski kakor dober, pobogen duhovnik, se je Santobono polagoma razgrel in se popolnoma vdal svojemu notranjemu ognju. To zasljevanje ga je povsem premagalo; nič več se ni imel v oblasti.

"Moretta! Kaj takega! Vsej Evropi je prodan."

"Torej kardinal Bartolini?"

"Kaj Vam prihaja na misel!... Bartolini? Saj se je popolnoma obrabil s tem, da je vse hotel, pa ničesar dosegel!"

"Teda bo kardinal Dozio?"

"Dozio! Dozio! Oh, če bi zmagal Dozio, bi moral človek obupati nad našo sveto cerkvijo, ker ni nižjega in hudobnejšega duha od njega."

Prada je dvignil roke, kakor da je zdaj z vsemi resnimi kandidati pri kraju. Bila mu je zlobna zabava, da ni imenoval kardinala Sanguinetija, župnikovega gotovega kandidata, in da ga je s tem še bolj ogorčil. Potem je naredil, kakor da je nenadoma uganičil pravo, pa je veselo zaklical:

"O, zdaj vem... že poznam Vašega moža: To je kardinal Bocanera!"

Santobono je začutil sunek sredi srca, zated je bil v svoji jezi, v svojem patriotskem prepričanju. Ze so se odpirala njegova strašna usta in na vso moč je hotel zakričati "ne, ne!", ali posrečilo se mu je še, da je zadušil ta klic; molč je držal na kolennih svojih dar, malo košaro smokev, katero so njegove roke tako stiskale, kakor da jo hočejo zdrobiti, in od tega napora se je tako tresel, da je moral počakati, preden je mogel z umirjenim glasom odgovoriti:

"Njega prečastita eminencia kardinal Bocanera je svetnik, ki je vreden prestola; moj strah je bil le ta, da bi s svojim sovraštvom do naše nove Italije prinesel vojno."

Ali Prada je hotel še povečati rano.

"Njega torej sprejemate; preveč ga ljubite, da se ne bi veselili ob njegovem upanju. Zdaj, mislim, smo tam, kjer je resnica, zakaj ves svet je prepričan, da ne more konkavje izvoliti nobenega drugega... No, zelo velik je; torej se bo rabil veliki beli talar."

"Veliki talar, veliki talar," je nehote mrmarial Santobono. Razun če..."

Vendar ni dovršil stavka in je še enkrat premagal svojo strast. Pierre, ki je molče poslušal, se je čudil, ker se je spominjal na razgovor, ki ga je bil slišal pri kardinalu. Očitno so bile smokeve le pretveza, da si izsili vstop v palačo Bocanera, kjer bi mogel le kakšen zaupnik, nedvomno abbe Paparelli, povedati kaj zanesljivega. Ali kako je znal ta prenepeti človek ob najnevrednejših gibljajih svoje duše ohraniti oblast nad seboj!

Kampanja na obeh straneh cest je še vedno razpenjala svojo travnato plan v neskončnost; Prada, ki se je zresnil in zamisil, je gledal vun, ne da bi kaj videl. Glasno je zaključil svoje razmišljanje.

"Abbe, saj veste, kaj poreko, če umre to pot... Ta nenadna slabost, ta griža, zatajene vesti... To se lahko prav slabo dovrši... Da, da, strup kakor pri ostalih."

Pierre se je zganil kakor pod udarcem. Papež zastrupljen!

"Kaj, strup? Ze žopet?" je vzkliknil.

V grozji je gledal sopotnika. Strup kakor v časih Borgij, kakor v romantični drami, zdaj, na koncu devetnajstega stoletja! Ta slika fantazije se mu je zdela grozna in smeha obenem.

Santobono, čigar obraz je odrevnen in postal neprozoren, ni odgovoril. Ali Prada je majal z glavo in razgovor se je pletel le še med njim in mladim duhovnikom.

"Ej da, že zopet strup... V Rimu živi še vedno ta strah in je velik. Čim se zazdi kakšna smrt nerazumljiva, čim nastopi prehitro ali pa v sumljivih okoliščinah, ima ves svet takoj le eno misel in kliče: Strup! In pazite — zdi se mi, da ga ni mesta, kjer bi se prijetilo toliko nenadnih smrtnih slučajev kakor v Rimu; ne vem prav, zakaj — pravijo, da zaradi mrzlice... Da, da, strup z vso svojo legendi, strup, ki ubija kakor strela in ne zapušča nobenega sledu, glasoviti recept, ki se podedeje od stoletja do stoletja — pod cesarji in pod papeži, pa vse to naših meščanskih demokratičnih dni."

(Dalje prihodnjič)

"REVOLUCIONARNA NEVARNOST"

Na sliki so z leve na desno David C. Coyle, Mary Taylor in Alice Barrows, vsi trije uslužbenici zvezne vlade v Washingtonu. Vse trije je kompromitiral "garški izolmašter Wigt, ki je pred konгрeso komisijo razlagal nevarnost 'rdeče revolucije'. Komisije je poleg Wirta zaslišala tudi trije in je par drugih. Končno je nje večina sklenila, da je vse skupaj 'presmešno'. Revolucije v Washington torej ne bo.

Razno iz Bridgeporta

Bridgeport, O. — Kar presečen sem bil, ko sem izvedel, da "pečlarski klub" nabira naročnine za "Majski Glas".

In res, John Likovich, predsednik in voditelj "pečlarskega kluba", je nabral 10 naročnin in 55c v podporo za kritje tiskovnih stroškov te revije.

Gotovo bo predsednik Likovich v agitaciji za delavski tisk, posebno za Proletarca, se prireditve.

* *

Po 1. aprili so tukajšnji premogovniki omejili obratna en do dva dni v tednu. Železolivarne tod okoli obratajojo malo bolje. Brezposelnih je še vedno veliko.

*

Seja kluba št. 11 dne 15. aprila je bila zelo živahna, ravno tako seja socialistične okrajne (County) organizacije. Naročili smo skupno s klubom št. 11 dne sto iztisov pravomajske izdaje New Leadra.

*

Spored prireditve kluba št. 11, ki se bo vršila v soboto 12. maja v dvorani na Boydsville, bo sledеči: "Mi vši", deklamira Tony Kravanza; William Theiss igra na kitaro in orgljeke v dveh nastopih. Komični prizor "Vote for Schultz" predvaja Joseph Snay jr. "A Child Speaks", deklamira Phillip Snay. Komičen prizor: "Wait a Minute!" predvaja John Blatnik, Ikie; Fred Potnik, Abie. "Internacionalo" (v slovenskem besedilu) deklamira Rose Skoff. "To the Workers", deklamira Joseph Skoff Jr. "Kranjski Janez v New Yorku." Predvajata: Tony Kravanza, Janez; in Louis Gorenc, natakar.

V tem sporedu nastopajo večinoma nove moči, razen Kravjanja, Snaya ml. in Gorenca.

Zelo razveseljivo je, ker je naša tu rojena mladina tako dobro zastopana v programu te prireditve.

*

Kar se tiče starejših igralcev, ki so sodelovali v dramskih in drugih sporedih, so se mnogi izselili, nekateri pa se težko pripravijo, ker jih več ne mika, da bi nastopali na odrvu. Zato je naša dolžnost, da vrzeli na tem polju nadomestimo z mladino. S tem ji damo priliko, da se vežba v cerkveni odbor.

V programu bo plesna zavaba, ki bo trajala, dokler bo boste hoteli. Igralci bodo sinovi Matt Tuška iz Power Pointa.

Vstopnina bo samo 25c za odraščene in 10c za otroke od 8. do 14. leta. To bo zadnja prireditve s sporedom v tej sezoni.

Rojaki v tej in v drugih naseljih tega okrožja so vabljeni, da se judelež. Ne bo vam žal, kar lahko razvidite sami iz prej navedenega sporeda.

Prične se ob 7:30 zvezcer.

*

V soboto 26. maja bo društvo št. 54 SNPJ na Glencoe proslavljalo 30-letnico SNPJ.

Slavnost se bo vršila v Glen-

co popoldne vsi v dvorano SNPJ.

Upoštevajte tudi spremembo časa, ki stopi v nedeljo v veljavno v pridite v dvorano do tretje ure. S tem nam boste omogočili točno otvoritev programa.

Citatelje Proletarca 'se tudi

opozarja na skupno pravomajsko proslavo stranke in raznih delavskih organizacij, ki bo v torku večer v Masonic dvorani, 32 W. Randolph St.

Program, ki bo bogat in raznolichen, se prične ob osmih uri. Preditek bo šel za pomoč avstrijskemu delavstvu, ki kravati pod peto klero-fašizma.

Naša parola naj bo: V nedeljo popoldne vsi v dvorano SNPJ. Upoštevajte tudi spremembo časa, ki stopi v nedeljo v veljavno v pridite v dvorano do tretje ure. S tem nam boste omogočili točno otvoritev programa.

Zares, čudna so pota z Lawndale k sv. Stefanu, in še bolj čudna od sv. Stefana v dvorano "rdeče" jednoti! "Se tri leta," so rekli pri veseljem omizju, "pa bo 'rdeča' jednota v naših rokah!" Ce se jih nade izpolnijo — in je lahko mogoče — bo novi glavni odbor pozdravila v dvorani na Lawndale deska godba sv. Stefana. Nagrobnico slovenskemu delavskemu gibanju v Chicagu pa bosta skupaj pela "Adrija" in "Prešeren". Mebe yes, mebe no. — Reporter.

*

Prvomajska prireditve v Chicagu

Socialistična stranka v Chi-

cagu bo imela s sodelovanjem nekaterih drugih organizacij pravomajsko manifestacijo v torku

ANTON GARDEN:

NA PRAGU NOVE DOBE

I.

OB PRAZNOVANJU svojega praznika, Prvega majnika, vidi letos svetovno delavstvo v svojih vrstah veliko vrzel. Rdečega Dunaja in rdeče avstrijske sov. demokracije ni več. Njena usoda je bila zapetena z zmago Hitlerja v Nemšiji. To so znali tudi avstrijski sodrugi, vendar so upali, da se jim mogoče na kakšen način posreči odvrniti trajeno usodo. Vsled tega so bili pripravljeni dati v svojem lastnem interesu in v interesu bedne Avstrije večje koncesije klerofašistični vladni. Obenem so naredili tudi trden sklep, ki jih je ovekovečil: "Naj pride karkoli, podali se ne bomo brez boja; odloči naj sile." In odločili so klerofašistični topovi, ki so štiri dni rusili, kar so avstrijski delavci zgradili po vojni, in morili graditelje rdečega Dunaja, Linca, Gradca, Brucka ob Muri in drugih mest.

Rdeči Dunaj je zrušen in rdeča avstrijska socialna demokracija poražena, ne pa premagana. Ni pa poražena ideja, ki je bila sveta avstrijskim socialističnim boriteljem in ki je sveta milijonom nam sodrugo po vsem civilizirinem svetu. Ob žalostnem razsulu nemške socialne demokracije je nas zabolelo v srce. Ob junaškem padcu avstrijskega delavstva pa je znova vstalo socialistično delavstvo po vsem svetu in ponovno priseglo ideji, vsled katere so bili masakrirani sodrugi v Avstriji, zadavljeni leto prej v Nemčiji in pred 14. leti v Italiji. Vsak nov poraz nas bo še bolj združil. In ko se obrne tok razvoja, kar se zgodi prej ali slej — zgodi se gotovo — bo prišel dan obračuna! Dan našega vstajenja! Ta dan gotoovo pride! Zgodovina nam je priča.

II.

Na pragu smo nove revolucionarne dobe sedanjega veka. Rekel bi lahko, da stojimo že z velikim korakom v nji. Torej je pa razvoj motriti iz zgodovinskega stališča — kakor bo to storil bodoči zgodovinar. Za nas je predvsem važno to, da pravilno čitamo sedanjo izvršimo nalogo, ki je nam poverjena kot bodočemu gospodarju sveta. Danes smo súčini, jutri bomo svobodni. Pot do nove svobode bo mogoče dolga, kakor je bila dolga in trnjava pot tlačana. In kakor se je on osvobodil verig tlačnega, tako se bo tudi moderni proletarij osvobodil verig mezdne sužnosti.

Kapitalizem se je porodil v revolucioni in z revolucioni. Pot je napravila velika francoska revolucion pred manj kot 150 leti, ki je izkopala grob feodalizmu. Pokopan je bil z revolucioni leta 1848. Ni pa kapitalizem nastal vsled revolucioni, ampak vsled zgodovinske nujnosti in iznajdbe strojev. Tudi ne bo padel vsled zarote ali druge skupine, ampak vsled iste nujnosti, kakor je nastal. Revolucioni so le sredstvo, navadno nujno sredstvo in revolucionarna pravica ljudstva za izboljšanje svojega položaja. To načelo so najjasnejše zapisali v "Proklamaciji neodvisnosti" očetje ameriške republike, zapisal jo je Marx, in poudaril Abraham Lincoln ter drugi veliki možje. Pravica do življenja brez revolucioni, pravica do življenja z revolucioni. Na vsak način pa pravica do življenja.

In kakor je feodalizem zanimal pravico milijonom, katere je na eni strani ropal, na drugi pa zapiral razvojna pota novi industrijski družbi in buržavziji, prav tako zanika to pravico neštetim milijonom tudi današnjim, svojo dobo doživelji kapitalizem.

III.

V zgodovini družabnega razvoja tvori kapitalizem sijajno dobo ustvarjanja, izkorisčanja in ropanja. V vseh svojih tisočletjih znane zgodovine ni človek s svojim umom in podjetnostjo ustvaril toliko kot v zadnjih 150 letih. V Ameriki dela na primer nad 60 mehaničnih sužnjev — strojev — za sleherno osebo, po izračunjanju Hooverjevih inženirjev leta 1930. Ti mehanični sužnji so omogočili izredno visok življenski standard. Le v nekoliko bolj racionalni družabni družbi bi sleherna ameriška družina lahko imela pet tisoč dolarjev letnih dohodkov, po izračunjanju tehnikratov pa \$20,000.

Mesto tega imamo — in to po enem letu "novega deala" — nad 12 milijonov brezposelnih, bankrotirane farmarje, desperatne male biznismane, katere izpodriva verižne trgovine (chain stores) in monopolji. Nad 60% ameriških družin živi pod eksistenčnim standardom, dasi so skladisca polna in trg prenasičen. Nadaljnih 30% družin ima več ali manj komforata, več ali manj materialno udobno življenje. Nobena teh družin — vseh 90% — pa nima ekonomike sigurnosti. Le 10% — vrhna plat ameriške družbe, živijo ne samo udobno, ampak v preizbiju, v razkošnosti, nebriznosti in potrati. So to paraziti, ki lastujejo deželo in narekujejo ostalim 90% prebivalstva, kdaj bodo delali, kje stanovali, kaj in kdaj jedli in kako se oblačili ter zavabili. Skupina teh dominantnih parazitov je sicer majhna — le par milijonov oseb z družinami vred. Je pa v deželi okrog 10 do 12 milijonov oseb, ki po svojih letnih dohodkih in bogastvu spadajo v vrhni razred. Od ostalih 110 milijonov se ena tretjina bolj ali manj uspešno preriva skozi življenje, dve tretjini pa životaria iz dneva v dan. Negotovost, borno življenje, brezposelnost in strah pred brezposelnostjo je njih večni spremlevalec.

Neglede na šolsko fikcijo, ki je krožila še do nedavna, da si v Ameriki lahko vsakdo pomaga, je vseeno dejstvo, da so bili časi v tej deželi, ki so se smehljali podjetnim rokam in bizniško nadarjenim ljudem. Tudi navaden delavec se je lahko z večjo ali manjšo mujo prikopal do boljše eksistence. Ko smo mi prihajali v Ameriko koncem zadnjega stoletja in v začetku sedanjega, teh prilik sicer že ni bilo toliko. Vendar so še obstajale, za podjetne domačine in tudi naseljenice, ki so obvladali jek, še v precejšnji meri.

Povojni razvoj in posebno sedanja kriza pa je zaprišla vsa

Zgodovinska nujnost in potreba današnjega človeštva, delovnega ljudstva vseh kapitalističnih držav, je preobratna, nova družba, ki bo dala delovnim masam pogoje za obstanek in socialni napredok,

Kapitalizem ni tega več zmožen dati, ne v Ameriki niti v drugih državah, kjer je večje primanjkanje prilik do dela. Zato mora pasti pasti z glasovnico ali pa z revolucionjo. In v vseh državah ne bo padel z glasovnico, z organizirano politično silo delavščev. Tudi je vprašanje, če se bo v kateri deželi to sploh zgodilo. Upanja ni dosti.

Se manj pa je upanja, da bo prišlo do nasilnega preobraža v državah brez močnega in razredno zavednega delavščev, ročnega in duševnega. Na kaj takega je mogoče upati le v državah, ki jih doleti slična usoda, kakor je doletela Rusijo v vojni; poraz armade na bojišču in populna demoralizacija. Kjer ima buržavzna vlada kontrolo nad armado in zanj dobro skrb, kar je njen prava naloga, je mogoč le fašistični prevrat. Vsaka skupina, ki dela za prevrat, mora to imeti na vidiku.

III.

V zgodovini družabnega razvoja tvori kapitalizem sijajno dobo ustvarjanja, izkorisčanja in ropanja. V vseh svojih tisočletjih znane zgodovine ni človek s svojim umom in podjetnostjo ustvaril toliko kot v zadnjih 150 letih. V Ameriki dela na primer nad 60 mehaničnih sužnjev — strojev — za sleherno osebo, po izračunjanju Hooverjevih inženirjev leta 1930. Ti mehanični sužnji so omogočili izredno visok življenski standard. Le v nekoliko bolj racionalni družabni družbi bi sleherna ameriška družina lahko imela pet tisoč dolarjev letnih dohodkov, po izračunjanju tehnikratov pa \$20,000.

Mesto tega imamo — in to po enem letu "novega deala" — nad 12 milijonov brezposelnih, bankrotirane farmarje, desperatne male biznismane, katere izpodriva verižne trgovine (chain stores) in monopolji. Nad 60% ameriških družin živi pod eksistenčnim standardom, dasi so skladisca polna in trg prenasičen. Nadaljnih 30% družin ima več ali manj komforata, več ali manj materialno udobno življenje. Nobena teh družin — vseh 90% — pa nima ekonomike sigurnosti. Le 10% — vrhna plat ameriške družbe, živijo ne samo udobno, ampak v preizbiju, v razkošnosti, nebriznosti in potrati. So to paraziti, ki lastujejo deželo in narekujejo ostalim 90% prebivalstva, kdaj bodo delali, kje stanovali, kaj in kdaj jedli in kako se oblačili ter zavabili. Skupina teh dominantnih parazitov je sicer majhna — le par milijonov oseb z družinami vred. Je pa v deželi okrog 10 do 12 milijonov oseb, ki po svojih letnih dohodkih in bogastvu spadajo v vrhni razred. Od ostalih 110 milijonov se ena tretjina bolj ali manj uspešno preriva skozi življenje, dve tretjini pa životaria iz dneva v dan. Negotovost, borno življenje, brezposelnost in strah pred brezposelnostjo je njih večni spremlevalec.

Neglede na šolsko fikcijo, ki je krožila še do nedavna, da si v Ameriki lahko vsakdo pomaga, je vseeno dejstvo, da so bili časi v tej deželi, ki so se smehljali podjetnim rokam in bizniško nadarjenim ljudem. Tudi navaden delavec se je lahko z večjo ali manjšo mujo prikopal do boljše eksistence. Ko smo mi prihajali v Ameriko koncem zadnjega stoletja in v začetku sedanjega, teh prilik sicer že ni bilo toliko. Vendar so še obstajale, za podjetne domačine in tudi naseljenice, ki so obvladali jek, še v precejšnji meri.

Povojni razvoj in posebno sedanja kriza pa je zaprišla vsa

NEUMNI VERSKI SPETIRI ARMENCEV

Armenci v Ameriki se bijejo med seboj zaradi vprašanja problemov svoje rojstne dežele. Ali naj bo pod sovjetsko Unijo, ali turška, ali naj se bori za samostojnost, za vero in take reči — to so predmeti, o katerih govore armenki priseljenici v Ameriki na svojih shodih, na sejah in v cerkvah.

Newyorški armenski škof je bil radi teh sporov zavratno ubit. Nasprotujejoči si frakciji se spoprijemata z noži, kamenjem in krepeljci, kjerkoli je prilika. Ena teh prilika je bila pred dnevi v Bostonu. Devet Armencev je bilo v medsebojnem spopadu pred armenko cerkvijo nevarno ranjenih.

V.

V paraleli je situacija podobna razmeram v Franciji pred veliko revolucionjo na koncu 18. stoletja. Mase kmetov in mestnega prebivalstva so stradale. In čimbolj so stradale, tem večje dayke jim je nakladala kraljeva vlada in rimska hierarhija. "Če nimajo kruha, naj jedo potico," je ministrom svetovala kraljica, ki je bila pozneje obglasnjena s svojim debelusnim in topim Lojzetom XIV. vred.

Ameriški kapitalisti — velike korporacije — so danes močnejši kakor pred krizo. Za izsesavanje in izkorisčanje ameriške mase so z Rooseveltovo administracijo pridobili na moči, o katerih ni pred letom sanjal še noben kapitalist. Cene potrebičnam lahko narekujejo zdaj bolj ko kdaj prej. Ameriški kapitalisti — velike korporacije — so danes močnejši kakor pred krizo. Za izsesavanje in izkorisčanje ameriške mase so z Rooseveltovo administracijo pridobili na moči, o katerih ni pred letom sanjal še noben kapitalist. Cene potrebičnam lahko narekujejo zdaj bolj ko kdaj prej. Ameriški kapitalisti — velike korporacije — so danes močnejši kakor pred krizo. Za izsesavanje in izkorisčanje ameriške mase so z Rooseveltovo administracijo pridobili na moči, o katerih ni pred letom sanjal še noben kapitalist. Cene potrebičnam lahko narekujejo zdaj bolj ko kdaj prej.

In kaj vse to pomeni? Ozraj se naokrog kakor hoče, razmotrije situacijo s katerekoli strani, ne moreš pa ubežati znamenjam prihajajočega preobratu v vseh kapitalističnih deželah. Da bo v nekaterih državah prišel z revolucionjo, je neizbežno, ker so zaprti pota legalnemu, to je, mirnemu razvoju. Kako se bo izvršil v Ameriki, je vprašanje bodočnosti in pa delavstva samega. Brez močnih unij in brez močne delavske politične organizacije bomo dobili fašizem, čeprav ameriške vrste — recimo represije, podobne Palmerjevim progonom med vojno in par let po vojni.

In kaj vse to pomeni? Ozraj se naokrog kakor hoče, razmotrije situacijo s katerekoli strani, ne moreš pa ubežati znamenjam prihajajočega preobratu v vseh kapitalističnih dežalah. Da bo v nekaterih državah prišel z revolucionjo, je neizbežno, ker so zaprti pota legalnemu, to je, mirnemu razvoju. Kako se bo izvršil v Ameriki, je vprašanje bodočnosti in pa delavstva samega. Brez močnih unij in brez močne delavske politične organizacije bomo dobili fašizem, čeprav ameriške vrste — recimo represije, podobne Palmerjevim progonom med vojno in par let po vojni.

Z represijami in še z večjim političnim blufanjem, prostiranjem in raketerstvom pa ne bo nobena vlada rešila bankrotiranih farmarjev, uposila deseterih milijonov brezposelnih in delovni masi na splošno osigurala življenski obstoje. Tudi socialne reforme — zavarovanje in podobno — ne bo dosti zaledlo, ker je breme preveliko celo za minimalno vzdrževanje milijonskih obučenih mas. In teh mas ne bo manj, ampak vedno več.

VI.

Srednjeevropskemu kapitalizmu se je sicer posrečilo splesti nove okove v obliki fašizma. Koliko časa bodo držali, je drugo vprašanje. Gospodarsko stanje se ni izboljšalo v nobeni fašistični državi, ampak obratno. Cirkusi vlečejo in motijo delovne mase nekaj časa. Tudi v vojni ni rešitev, ampak pogin vladajočih kast. Koncem marca je prišel celo iz Mussolinije Italije sumljiv glas, ki je do pike podoben zahtevam in težnjam razredno zavednega delavstva. Da se v Mussoliniji nekaj kuha: izbruh novega razrednega boja, nove sindikalistične akcije, edina forma razrednega boja, ki je mogoč pod fašizmom, je jasno. V Nemčiji doba cirkusov in noradizma še ni minila. Traja lahko še par let. Da bo minila, je gotovo. Znamenja so že na obzorju, da se kuha revolt v lastnih fašističnih vrstah. Avstrijskemu "Milimeternichu" Dollfussu se je sicer posrečilo s kanoni pobiti socialiste, njih žene in otroke, ne pa pa uspel s svojimi načrti za srednjeevropsko katoliško Avstrijo, čeprav sta mu jih izdelala Mussolini in papež. Kdor misli na sprotno, naj čita Marxov "Kapital".

Niti ne bo Roosevelt uspel stabilizirati ameriški kapitalizem. Ustanavljajo nova društva. Deset članov (ic) je treba za novo društvo. Naslov za list iz tajništva je:

2657 S. Lawndale Ave.
CHICAGO, ILL.

padel kakor pada zrelo jaboko z drevesa. Na smetišče zgodovine ga bo vrglo le zavedno, organizirano in revolucionarno delavstvo. Pridružite se tej armadi!

Prvomajska proslava v Clevelandu

Cleveland, O. — Socialistična stranka v Clevelandu pred prvomajsko manifestacijo v torek 1. maja v Metal Trade Hall (Moose Hall), 1001 Walnut Ave. Prične se ob 8. zvečer. Govorniki bodo: Rev. Herman Hahn briljantni radiozovnik iz Buffalo, N. Y., po preprečevanju socialist; A. Kadovsky za International Ladies Garment Workers Union; J. Landis, American Federation of Teachers; J. Olchen, Metal Trade Council.

Socialistična mladinska liga bo predvajala zborovno recitacijo "Stop". Peli bodo štirje pevski zbori: soc. pevski zbor "Zarja", češki "Vojan", nemški zbor in zbor židovske podporne organizacije "Workers' Circle".

V pripravah za prvomajsko proslavo sodelujejo letos tudi razne unije, kar je zelo dobro znamente. Na slavnost se pričakuje velike udeležbe.

Letošnji prvi majnik daje delavstvu priliko, da dvigne svoj glas proti fašizmu in reakciji. Ako se ne bo žuril v boju proti nji, bodo izkorisčevalci delavščev še bolj podprtji. Vsak delavec bi moral smatrati za svojo najsvetjejo dolžnost storiti vse v svoji moči, da se delavstvo združi, kajti brez močne organizacije ne bo moglo preprečiti fašistične nevarnosti.

Na naših prvomajskih manifestacijah bomo obenem demonstrirali svojo solidarnost z delavstvom v tistih deželah, ki jih davi fašizem. Izrazimo jim svoje simpatije s tem, da se udeležimo pravljiv, da pomagamo v boju zoper fašizem, in da se organiziramo za borbo.

Delavci v Clevelandu, pohitite v torek 1. maja v Metal Trade Hall na našo skupno prvomajsko slavnost.

John Krebel.

Podboj in Gabrenja kandidirata za delegata

Za delegata na konvencijo soč. stranke, ki bo 1.-3. junija v Detroitu, kandidira v Pensylvaniji med drugimi Frank Podboj in Anton Gabrenja.

Socialistična kampanja v Kansasu

V tretjem distriktu v Kansasu, v katerem žive slovenski rudarji, je socialistični kandidat za kongresnika dr. C. S. Bendure.

Za novo Turčijo

Turčija bo v prihodnjih petih letih porabilila \$32,000,000 za industrializacijo.

BARETINCIC &

Po dolgem času dopis iz Krayna

Kravir, Ph. — Društvo št. 70 SEPZ je prispevalo \$2 v sklad za sekritje tiskovnih stroškov "Majskega Glas". Zaveda se, da je treba delavščinsko časopisje podpirati. To družvo bo imelo zavaro v soboto 28. aprila. Vršila se bo v Slovenskem izobraževalnem domu v Kraynu. Društvo vašti, da se je udeležite.

NIRA je pripravljala, da je unija UMW prišla v teh krajih spet k življenju. Poznalo se je to takoj v predvračenju razmer in splet v vsem. Ko hitro so delave organizirajo v uniji, pa je razlika. Še veliko večji uspeh bi dosegli, če bi se tudi politično organizirali. Nira ni nikak preobrat, a že je navdala ljudstvo z upanjem. Keliko več bi lahko storila zanj delavska stranka, če ji bi poverilo toliko moč, to si lahko vsak sam predstavlja.

Mary Tomsich.

Joško Oven bo govoril v La Sallu 29. aprila

La Salle, Ill. — Tu se je vršilo v tem letu precej stavki. Pri Illinois Zinc kompaniji so delave večinoma vrnili na delo. Družba je privolila v zvajanje plač in v boljše delovne pogoje. Ko to pišem, obetajo, da bo pri Peru Plow and Wheel kompaniji sporazum kmalu dosezen s pridobitvami za delavce. Ugodne poravnave se nadajojo tudi delavci pri M. H. Zinc Co.

Prireditev 15. aprila v kript Slovenskega doma je bila dobro obiskana.

Tudi bo dobro, da se pomenu o napakah, ki so bile in v kolikor so bile napravljene, da se jih bomo znali v bodočem obogatiti.

O, prvič maju pozdrav čitateljem Proletarca vsepozd.

Louis Sterle.

Še o radio sporedru

Iz Springfielda, Ill., poročajo, da so programi, oddajani po radiu, v nedeljo 8. aprila v Chicagu k praznovanju 30-letnice SNPJ, čuli zelo dobro. Petje in govorji so jim bili všeč.

Na premogovnem okrožju v Kansusu so čuli ta sporedr z radio postaje v Tulsi, Oklahoma. — "Sava", ki je predvajala glasbeni del tega sporedra po radiu, bo imela koncert v nedeljo 29. aprila v dvorani SNPJ. To bo obenem tudi kluba prvomajska slavnost.

Kritiziramo in veliko godrnjamo

Waukegan, Colo. — V naselbinah južnega Colorada težko in z napetostjo čakamo, kdaj se razmere obrnejo na boljše. Vsi vladni poskuši za preokret v krizi so v teh krajih skoraj brez uspeha. Ljudstvo je zelo nervozno, toda brez poguma, da se bi organiziralo za kako resno akcijo. Kritiziramo in godrnjamo. In pri tem tudi ostane.

Naše mestece Walsenburg upravlja demokrati, ki bi imeli biti pod "new dealom" poštena stranka. Pa se je izkazalo, da brez korupcije tudi tukaj ne gre. Mnogo se je govorilo o goljufijah pri bivši CWA. Delo se je delilo zelo pristransko. V tem valu grafita je bila prizadeta tudi relief administracije. Revno ljudstvo so ogoljufili za več tisočakov. V aferi so zapleteni demokrati politiki.

Vabilo na proslavu

La Salle, Ill. — Kakor je bilo že poročano, priredita kluba št. 3 in 4 JSZ v nedeljo 29. aprila v Slov. nar. domu pravomajsko proslavo. Prične se ob 2:30 pop. Glavni govornik bo Joško Oven in vprizorjena bo drama "Grobovi bodo spregovorili", ki bo napravila na vas velik vtis.

Ne samo lasalski, tudi rojaki v sosednjih naselbinah so vabjeni, da naj pridejo na to prireditev. Vstopnina je samo 25 centov.

Po končanem programu bo v spodnji dvorani igral naš znani F. Zabavnik.

J. Banich.

Koncert "Save"

V nedeljo 29. aprila bo v dvorani SNPJ koncert "Save". To bo ob enem prvomajskem prireditev klubu št. 1. Spored se prične ob 3. pop., "daylight saving time", ki pride tega dne v veljavo.

"Majski Glas" izšel

"Majski Glas", ki ga vsako leto izda Proletarce k Prvemu majnemu, je začelo upravljati razposiljati v sredo 25. aprila. Obsega skupno s platnicami 68 strani.

OGROMNI KOSI LEDU OGROŽAJO PLOVBO

Kolosi iz severa odtrganega ledu, kakršen je pred leti povzročil potop parnika "Titanic", ogrožajo to pomlad plovbo v severnem Atlantiku bolj kakor povprečno druga leta v tem času. Na sliki je parnik ameriške

zvezne Coast Guard, čigar naloga je, da opazuje tok teh kolosov in obvešča po radiu parnike o nevarnosti. Tik njega je plavajoča ledena gora, in slika na desni predstavlja, kako jo razstreljujejo.

Majska slavnost v Waukeganu

Waukegan, Ill. — Klub št. 45 JSZ in angleški klub se marljivo pripravlja na slavnost k prvemu maju, ki se bo vršila v soboto 28. aprila zvezcer ob 7:30 v Slov. nar. domu. Spored bo bogat. Naj naveadem nekaj točk. "Marsovan Troubadours", enajst tamburašev, otvore program z "Internacional". Po končanem sporedu bodo igrali za ples. Ti trubadorji so prepotovali že mnogo ameriških mest v raznih državah, kjer so prirejali koncerte. Tudi v radiu se jih mnogokrat čuje.

Njim sledi duet na klavir, recitacije in govoriki. Angleško bo govoril s. William Zumach, bivši član wisconsinske legislative, slovensko pa s. Philip Godina, upravnik "Prospective".

Zadnja točka sporeda bo vprizoritev Molekove enodenanke "Nova igra" (New Deal).

Vstopnina je 25c za osebo. Otroci v spremstvu staršev so vstopnine presti.

Upoštevajoče vrednost tega sporeda, je vstopnina tako nizka. Ali ker so slabí časi in ker naš namen ni napraviti dobjekamp moralni uspeh, je dolečena na minimum. Občinstvo pa ima priliko prisostvovati res dobremu programu.

Vabimo vse zavedne delave, da se nam pridružijo in proslavijo skupno z nami posmen mednarodnega delavskega praznika. — M. J.

Brezposebnost v Nemčiji

Poročilo nemške vlade pravi, da je bilo 1. aprila v Nemčiji 2,800,000 delavcev na bezposelnosti podpori, ali polovico manj, kakor pred letom.

Waukegan Comrades To Celebrate May Day

May First is here again and with it comes the time for celebrating a great holiday.

On this day all workers who recognize the class struggle are celebrating all over the world. The Socialist parties of the different countries are, as usual, joining them in celebrating this significant day — the Workers' Holiday.

So is keeping with this great day, the members of Jugoslav and English speaking branches of the Socialist Party of Waukegan and North Chicago are having their celebration on the evening of April 28 at 7:30 o'clock, at the Slovene National Home on Tenth Street.

They have engaged two speakers for this occasion, Comrade William Zumach, a former Socialist assemblyman for Milwaukee will speak in English and Comrade F. Godina from Chicago, who is well known to most of you, will talk in Slovene.

A piano duet will be given by Miss Frances Attach and Christina Stritar. Among other numbers will be one set play, "The New Deal".

Following the program there will be dancing. We have been fortunate in securing a very good orchestra, the Marsovan Troubadours of Kenosha, Wisconsin. Everybody be there and help make this big celebration of that great holiday.

Peggy Vick.

PROSVETNA MATICA JSZ.

V fond PROSVETNE MATICE JSZ so vplačala društva, socialistični klub in druge organizacije v mesecu januar, februar in mare 1934 kot sledi:

Stevilka društva in kraj

Vnos

1. SNPJ, Chicago, Ill.	\$ 3.00
2. SNPJ, La Salle, Ill.	4.00
3. SNPJ, Johnstown, Pa.	3.00
4. SNPJ, Cleveland, O.	12.00
5. SNPJ, Sygan, Pa.	12.00
6. SNPJ, So. Chicago, Ill.	6.00
10. SNPJ, Rock Springs, Wyo.	4.50
14. SNPJ, Waukegan, Ill.	6.00
21. SNPJ, Pueblo, Colo. (za 1933)	6.00
34. SNPJ, Indianapolis, Ind. (za 1933)	6.00
44. SNPJ, Coeymaugh, Pa.	6.00
64. SNPJ, W. Newton, Pa.	5.00
66. SNPJ, Trinidad, Colo.	3.00
74. SNPJ, Virden, Ill.	1.00
81. SNPJ, Red Lodge, Mont.	3.00
87. SNPJ, Herminie, Pa. (za 1933)	6.00
88. SNPJ, Moon Run, Pa.	6.00
98. SNPJ, La Salle, Ill. (za 1933)	3.00
102. SNPJ, Chicago, Ill. (za 1933)	6.00
104. SNPJ, West Allis, Wis.	6.00
106. SNPJ, Imperial, Pa. (\$3.00 za 1933)	6.00
108. SNPJ, Ely, Minn.	6.00
122. SNPJ, Aliquippa, Pa.	6.00
188. SNPJ, Canonsburg, Pa.	6.00
147. SNPJ, Cleveland O. (\$6.00 za 1933)	12.00
170. SNPJ, Akron, O.	3.00
192. SNPJ, Milwaukee, Wis.	5.00
198. SNPJ, Willard, Wis.	3.00
204. SNPJ, Luzerne Pa. (za 1933)	4.00
206. SNPJ, Gross, Kans.	1.50
254. SNPJ, Bon Air, Pa.	1.50
268. SNPJ, Ely, Minn.	6.00
282. SNPJ, Little Falls, N.Y.	12.00
295. SNPJ, Bridgeville, Pa. (za 1933)	3.00
299. SNPJ, Waukegan, Colo.	3.00
304. SNPJ, San Francisco, Cal.	6.00
312. SNPJ, Cleveland, O.	3.00
322. SNPJ, Chisholm, Minn.	2.00
325. SNPJ, Gowanda, N. Y.	3.00
344. SNPJ, Sheboygan, Wis.	12.00
358. SNPJ, Power Point, O.	3.00
388. SNPJ, Purglrove, W. Va.	2.00
447. SNPJ, Nanticoke, Pa.	6.00
449. SNPJ, Cicero, Ill.	1.50
525. SNPJ, Akron, O.	3.00
559. SNPJ, Chicago, Ill.	12.00
580. SNPJ, Brooklyn, N. Y.	2.00
600. SNPJ, Johnstown, Pa.	1.50
666. SNPJ, Toledo, O.	2.00
683. SNPJ, Hutchinson, Pa.	6.00
712. SNPJ, Johnstown, Pa.	3.00
26. SSPZ, Cleveland, O.	6.00
24. SSPZ, Milwaukee, Wis.	6.00
27. SSPZ, Forest City, Pa.	3.00
29. SSPZ, Enunslaw, Wash. (\$2.00 za 1933)	4.00
48. SSPZ, Arma, Kans.	3.00
59. SSPZ, Conemaugh, Pa.	2.00
74. SSPZ, Krayn, Pa.	2.00
174. SSPZ, Purglrove, W. Va.	3.00
181. SSPZ, Power Point, O.	6.00
27. SDZ, Cleveland, O.	6.00
29. JSKJ, Little Falls, N. Y.	2.00
53. JSKJ, Youngstown, O.	3.00
Sam. podp. dr. "Vijolica" Milwaukee, Wis.	6.00

KLUBI JSZ.

1. Chicago, Ill.	4.50
3. Oglesby, Ill.	1.50
5. Milwaukee, Wis.	12.00
69. Hermine, Pa.	3.00
114. Detroit, Mich.	3.00
118. Canonsburg, Pa.	6.00
222. Girard, O.	6.00
235. Sheboygan, Wis.	6.00

DRUGE ORGANIZACIJE

Soc. pevski zbor "Sava", Chicago, Ill.	3.00
Soc. pevski zbor "Zarja", Cleveland, O.	12.00
Soc. pevski zbor "Naprek", Milwaukee, Wis.	6.00
Dram. in glaz. dr. "Zarja", Los Angeles, Calif.	5.00

Imenik zastopnikov Proletarca

Kdo želi prevzeti zastopstvo, zd naširjanje natočnikov Proletarca, prodajati Am. družinski koledar brošure in knjige, naj piše upravnemu, ki poslalo potrebne listine in informacije. Na tu priobčene zastopnike splošno, naj skušajo o vsakih ugodnih pričilih pridobivati naročnike temu listu. Pravzaprav je dolžnost vsakega slovenskega zavednega delavca agitirati za svoje glasilo Proletar.

Ako je ime kakega zastopnika v sledenem seznamu izpostavljen, naj nam sporoči pa bomo imenik razdeljivo popravili.

CALIFORNIA.

Los Angeles: Frank Novak, San Francisco: A. Lekan.

COLORADO.

PROLETAREC

The International To The Workers Of All Countries On May Day 1934

In deep mourning, but unshaken in their convictions and in their confidence of victory, the workers of the whole world will celebrate this First of May — in huge demonstrations where freedom prevails, and with set teeth and clenched fists where Fascism has established its rule of terror.

Full of sorrow, the workers of all countries stand at the graves of the Austrian workers who fought for freedom, who gave their lives for liberty, peace and the honor of world Socialism. They know that the government of the hangmen Dollfuss and Fey desired and precipitated the civil war in Austria. Superior armed force, and not law and justice decided the struggle. The victors, quarreling over the booty, are leading Austria, which has become a colony of Italian Fascism, into questionable adventures, to Hapsburg or to Hitler, and thereby creating for Europe a new danger of war.

WORKERS OF AUSTRIA!

Full of admiration, the International has watched you at work during the years since the end of the war, when as peaceful architects you built up Red Vienna and made it an example to world Socialism. With fast-beating hearts the workers in all countries have followed your heroic struggle for freedom, which has set up an everlasting monument to you in the hearts of all decent people. On May Day the workers of all countries will bow their heads in deep respect before your dead, your prisoners, and the widows and orphans of the February fighting, upon whom Austro-Fascism is now exercising its revenge, and swear to you eternal loyalty and solidarity.

The International still relies upon you, and more than ever, today. The heroes of Austria will remain faithful to the banner of international Socialism, you will hold with redoubled force to your ideals, which you have sealed with your blood, just as the International will stand at your side. On this First of May we swear that we will do all in our power to support your struggle for freedom. Just as you are doing, so will the International carry on the most intense and unmitigated struggle against the rule of Austro-Fascism until the day when the red banners wave again victorious from the Vienna City Hall.

WORKERS OF ALL COUNTRIES!

The crisis through which the capitalist economic system has been passing for nearly five years is still unsolved. Fascism is not removing but intensifying it. German Fascism, which throws Socialists into prisons and concentration camps, which by its new labor law has completely enslaved the workers and left them to the mercy of the employers, is squandering the national wealth in feverish rearmament. Italian Fascism is allowing hundreds of thousands of unemployed to remain without support and to die of starvation. Fascist force cannot prevent the inevitable consequences of capitalist development. The certain disappointment of those who threw themselves into the arms of Fascism will be fatal to this last capitalist system of government. The victory of Fascism can only be followed by the victory of Socialism.

The more hopeless the economic situation becomes for capitalism, the more powerful will be the forces leading to war. The deliberations on disarmament have become discussions on rearmament. The armaments race has begun. The International therefore renews its demand for universal disarmament: No concessions to Fascism thirsting for war; cooperation between all free nations against the danger of war which arises in all Fascist countries. The best security against the threat of war is the fear of the ruling classes of a workers' revolution. The best guarantee of peace is the strength of the labor and Socialist movement.

Even though Austria has fallen a victim to Fascism, our courage and conviction are unbroken.

MY VISIT TO CLEVELAND

It feels great to be back in the columns of Proletarec.

On my recent trip to Cleveland I had the opportunity of attending a concert sponsored by the singing society Delavec of Newburgh. Even though it is in existence a short time it made an excellent appearance.

The entire membership of the branch were showered with compliments. The cast of the play "New Deal" which was presented that afternoon portrayed their parts very well. Comrades Joseph Lever Sr., Joseph Lever Jr., Kristina Skrnikov, Zorko Majcen, Fannie Tomazich and Frank Ribarich members of the cast got a big hand from the audience who were well pleased with the play.

Singing society "Zarja" of branch No. 27 JSF also made an appearance on the stage. At the appearance and conclusion of each song, the Zarja singers received a storm of applause. They sang the International and the audience rose when the first few notes were heard.

At the conclusion of this program I met practically all of the members of the singing societies. It was a great pleasure to meet new comrades and renew old friendship. A fine friendly spirit was prevalent. We were all like one big family.

During our conversation we heard from somewhere a group singing the International. Arriving at the scene we saw that it was a group of young comrades—members of Zarja and the English Section of branch

In all the countries of Western Europe, in Great Britain, France, Holland, Belgium, Sweden and Denmark, democracy is unshaken. In the island of democracy in Central Europe, the Czechoslovakian Republic, the whole of the Socialist movement is successfully defending the democratic institutions.

Already we see the first signs of the recovery of the Socialist movement. Shortly after the fall of Red Vienna the British Labor Party gained control for the first time in its history of the largest city in the world, the capital of the greatest world empire, London, and thus gave notice that it would soon capture the government itself. The Belgian Labor movement has taken the offensive and by its plan of action has set up a signal for the workers in all democratic countries. In the Scandinavian countries one Socialist victory follows another. In Switzerland the workers have frustrated all the reactionary attacks and step by step conquered new positions. The Socialists of Argentine have brought the capital of their country under Socialist control.

These are the signs of the great change, which will extend democracy and restore it in the countries which are at present under Fascist rule.

On May Day we will demonstrate unbroken and certain of victory:

For the Liberation of the Slaves of Fascism!

For Socialist Democracy!

For Peace and Freedom!

The ideal for which the heroes of Austria fought and died is invincible.

Long live Socialism!

Long live the International!

Paris, 1934.

THE BUREAU OF THE LABOR AND SOCIALIST INTERNATIONAL.

May Day Celebration in Johnstown, Pa.

A May Day Celebration will be held at the Franklin Slovenc Hall, Tuesday, May 1st by our branch No. 5 JSF in Conemaugh. The affair will be held in the form of a dance featuring Frank Siebert's orchestra. We invite all Socialists and sympathizers to come and celebrate our International Working Class Holiday. Admission tickets are on sale. If you do not have them get in touch with this writer.

Our Socialist branch is again awakening. Our last meeting was well attended. Candidates will be nominated for the legislature by our branch. Two members, comrades Frank Podboj and Anton Gabrenja were nominated for delegates to the National Socialist Convention to be held in Detroit. Only 4 of the many nominees are to be elected from this district.

Frances Langerholc, Johnstown, Pa.

MAY DAY—A SYMBOL OF WORKERS' SOLIDARITY

No Stuffed Shirts Or Brain Trust Needed By Workers

The decay of each class order brings with it a divided ruling class. The quarrel over the Brain Trust at Washington brings this conflict to the surface. One group favors the salves, bandages and opiates of the NRA to restore capitalism to health. The other group insists that if the patient is left alone it will get on its feet. It considers the Brains Trust as a collection of quack doctors. The Brain Trust regard their opponents as a Stuffed Shirt League that is thoroughly discredited because capitalism went to pieces in their hands.

Richberg now presents the claims of the Brains Trust. "Well-informed persons, enjoying the benefits of the present system" are opposed to the Stuffed Shirts. The well-informed persons, "so long as they remain sane," know that we cannot return to the old capitalism "operated by a lower grade of political brains." NRA capitalism "requires a higher grade of political training and intelligence."

So the old capitalism is identified with low-grade brains and NRA capitalism is identified with high-grade brains. That is the issue between the ruling gentlemen. Just why the ragged, jobless and hungry masses should be interested in whether the low-

grade or the high-grade gentlemen should rule them Richberg does not explain. Why they should throw their caps in the air for the old capitalism or NRA capitalism is also a mystery.

Whether the Stuffed Shirts or the Brains Trust have the contract of ruling us and fooling us is an issue between the exploiters who live on our labor. The task of the working class is to obtain power so that we can take over the capitalist structure and reorganize it on a Socialist basis. We need no Stuffed Shirts or Brains Trust. Their quarrel is not ours.

Workers of mill, mine, shop, factory and farm. Ignore this dispute of your masters at the top and think of your misery in the depression hell below. You are many and they are few. When you know the power you have you will end the old and the new capitalism and build a civilization where work and wealth, leisure and security, will be yours.—The New Leader.

SEARCHLIGHT

By
DONALD J.
LOTRICH

Local Cook County held a well attended membership meeting last Sunday where the agenda for the National Convention was discussed. It was a fine meeting in which all the angles of every question confronting the Socialist Party were discussed. There was the theoretical opinions of our good comrades who insisted upon a very definite policy for Socialism, a stringent, clear and clean cut policy which all Socialists would like to adopt. We also heard the viewpoints of the practical and contact worker who rubs shoulders daily with the numerous unfortunated toilers. There can be no question but that the latter viewpoint is more practical, at least for the present, while the Party is still small. Perhaps, when the Party grows strong the theoretical position will supersede the present practical tendency. Hence, for the present, at least, that will have to prevail.

Last Sunday, Louis Adamic, the Slovene writer, told us informally that our young men and women should become more respectful to their parents for they have a great heritage in them. Jugoslavs and other immigrants built America. They should assert themselves and let America know that. All of this is the naked truth which has been told, time and again, to the American Jugoslavs, both young and old, and repeated again by our famous author. Americans and Jugoslav Americans should follow the advice sounded by Adamic. We hope they will understand him because they certainly haven't tried to understand us.

Program and Dance in Bridgeport, O.

Our sympathizers and friends of branch No. 11 JSF of Bridgeport are in for another good time. On Saturday, May 12, our branch will give a dance and program. The program will consist of a variety of numbers as follows: A mouth organ and guitar solo by William Theiso, Slovene recitation "Mi vsi" by Tony Kravanza and a vaudeville sketch "Vote for Schultz" will be presented by Joseph Snoy Jr. Phil Snoy will recite "A Child Speaks" and another vaudeville sketch "Vait a Minoot" will be given by Fred Potnik and John Blatnik. Rose Skoff will give a Slovene recitation "The International" and Joseph Skoff Jr. will recite "To The Workers". A short dialogue in broken English "Kranjski Janez from New York" will be presented by Tony Kravanza and Louis Gorenc. The concluding number will be another solo on the guitar and mouth organ by William Theiso.

After the program there will be dancing. Music will be furnished by the Tusek Brothers orchestra. We invite all friends from nearby cities in Pennsylvania, West Virginia and Ohio to attend this affair. We are sure you will enjoy yourself. The admission is 25¢ for adults. For children between 8 and 14 years of age 10¢.

Joseph Snoy Jr., Bridgeport.

Perfectly Proper

"Hello, is this Mr. Calabash?" came a voice over the wire.

"Yes, who is it speaking?"

"This is Johnson, Johnson, Johnson & Johnson, lawyers."

"O, good morning, good morning, good morning, good morning."

Socialist club No. 1 JSF meets Friday, April 27, 1934. Our com-

Tid-Bits.